

Ezüst érem, Budapest 1892.

RÓZSA UJSÁG.

AZ ÁTALÁNOS RÓZSÁSZAT ÉS ÁTALÁNOS KERTÉSZET

KÉPES SZAKKÖZLÖNYE.

VI. évfolyam. — 3-ik szám.

Szerkeszti és kiadja:

Dr. Kaufmann Ernő, Pécs-Szabolcson.

Az évfolyam június elsején kezdődik. — Megjelenik évenként 6 füzetben: június, augusztus, október, december, február és április hónapokban. — Előfizetési ára: **évenként 2 frt, félévre 1 frt.** — Reklamációk csak a megjelenési hónap 20-áig vehetők figyelembe. — Mindenemü küldemények a szerkesztő nevére czimzendők.

 A német kiadás előfizetési árai ugyanazok.

PÉCSETT.

NYOMATOTT ENGEL LAJOS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1892.

Tartalom. Mikor kell a rózsát trágyázni? — A Lawrence-rózsákról. — Rózsászati jegyzetek. — A téli rózsaházakról. — Rosa laxa Retz. — Souvenir de Thérèse Levet. — A virágok használata Amerikában. — A porórák védelme a bábakalácsnál. — A rózsza az ókori klasszikusoknál. — Remontáló fák. — Ömleszthető faanyag. — Werderi teherribiszke. — A japáni küszöngorkáról. — Mauthner-féle kései király-káposzta. — Genezzano-saláta. — Viola Mumbiana. — Begonia robusta perfecta. — Jubiláris kertészeti kiállítás Lipecében. — Halálozás. — Beküldött árjegyzékek. — Új rózsafajok — Irodalmi szemle. — Műmelléklet: Téli rózsaház.

Mikor kell a rózsát trágyázni?

Heger B.-tól.

A rózsza tudvalevőleg rendkívül falánk egy cserje s így igen sok tápanyagot fogyasztván el, termőtalaját rövid idő alatt teljesen kimeríti. Ha tehát azt akarjuk, hogy rózsáink gazdagon és tökéletesen viritsanak, a kimerült talajt, a mint az szükségessé válik, megfelelő módon meg kell trágyáznunk. Mikor köszönt be azonban a trágyázás szükségése? — A gyakorlati kertész a talaj javításának szükségét már akkor is észreveszi, mikor a műkedvelő még nem is gondol arra, hogy rózsái közt kiütött az éhség s hogy azoknak immár tápanyagot kell nyújtani.

A rózsza trágyázása a legtöbb magánkertben nem a pillanatnyi szükséglet szerint történik, hanem az év bizonyos szakában rendszeresen foganatosítatik. Ily kertekben ugyanis nem lehet a trágya szagát naponkint terjeszteni. A rózsza talajának legelső trágyázása annak elültetése előtt történik, midőn a felforgatandó földhöz elkorhadat marhatrágyát, szarulisztet s csontlisztet keverünk, hogy az első gyökerek ily trágyás talajban fejlődjenek. Az ily alaptrágyázáskor különösen arra ügyeljünk, hogy a trágyaanyagok, főképpen pedig a marhatrágya a földdel lehetőleg apróra osztva kevertessék össze, minthogy

nagyobb tömegű trágyadarabok után a talajban üregek támadnak, melyek góczpontjaivá válnak a rovarálczáknak s a gyökérpenésznek.

A rózsák általában véve agyagos s ha csak a fölületen is, de kissé porhanyós talajt kedvelnek, mindazonáltal még oly homokos helyen is jól tenyésznek, hol nem uralkodik nagy szárazság. Az előbbeni talaj az első trágyázáshoz inkább jól elkorhadat lazító marhatrágyát igényel, míg a homokos földhöz elegendő szarulisztet és csontlisztet keverni, különösen ha az igen könnyűnek mutatkozik, mely esetben kevés agyagföldet is adhatni hozzá. Homokos talajnál tehát a darabos marhatrágyát egyáltalában ne is alkalmazzuk az első trágyázáskor.

Ha a rózsza ezt az első alaptrágyázást 1—2 év elmúltával kimerítette, úgy az év bizonyos szakáiban alkalmazandó rendszeres trágyázásra fog a sor kerülni. Ezen rendszeres időszaki trágyázások idejére nézve nem lehetséges általános szabályokat felállítani, minthogy a különböző talajokban különböző idő alatt juthat csak a trágyának tápláló anyaga rendeltetése helyére: a rózsza rostgyökereihez. E szerint tehát minden esetre nagy hiba lenne a laza homoktalajban álló

rózsát a jövő tavaszi virágzat kifejlesztése céljából pl. már szeptember végével megtrágyázni, minthogy e talajban a tápanyagok igen hamar a rózsza gyökereihez jutva, kedvező őszi időjárás mellett a rózsza újra kihajtana, e puha hajtásoknak azután nem jutna elég idő a megfásuláshoz s így a tél folyamán feltétlenül elpusztulnának, a mi esetleg még az egész korona elpusztulását is maga után vonhatná. A könnyű, homokos s a nedvességet könnyen átbocsátó talaj tehát tavasszal trágyáztassék meg s ilyenkor inkább szilárd trágyaanyagokat alkalmazzunk, míg a nehéz, agyagos s a nedvességet csak nagy nehezen átbocsátó talajt már szeptemberben, vagy októberben s kizárólag csakis folyós trágyával kell javítanunk, minthogy ilyen földben a tápláló alkatrészek csak huzamosabb, néha igen hosszú idő múlva jutnak csak a rózsza rostgyökereihez. Magától értetődik, hogy középlazaságú talajnál a trágyázást télen is helyesen alkalmazzuk, csak hogy ez esetben a rózsza környékét őszkor fel kell kissé ásóznunk.

Az évenkénti második trágyázás a talaj minőségének tekintetbevételével azonnal a tavaszi virágzat után vétessék elő. Könnyű homokos talajnál most ismét inkább darabos marhatrágyát használjunk s terítsük azt jó vastag rétegben a rózsát körül a talaj fölületére. Ily trágyázással egyszerre két féle célú érünk el, a menynyiben az ily trágyarétegből az eső a feloldott tápnedveket csak lassan s nem hirtelenül juttatja a gyökerekhez, míg másrészt a talajnak gyors kiszáradása is megakadályoztatik a trágyaboríték által. Kemény, agyagos, nehezen átbocsátó talajnál a második, vagyis nyári trágyázáshoz mindenkor csak folyós, igen híg marhatrágyát használjunk, még pedig minél bővebben, sőt czélszerű e trágyázást már a tavaszi virágzat befejezte előtt alkalmazásba venni.

Kivételt képeznek itt az igen gazdagon virágzó s erősen remontáló nemesebb rózsafajok, melyeket az egész nyár folyamán igen gyakran, de mindenkor csak gyengén kell

megtrágyázni. Az egyszer nyíló futó és kúszó rózsáknál, valamint a közönséges centifoliáknál a nyári trágyázásra szükség nem lévén, azt egyszerűen elhagyjuk; czélszerű azonban ezen rózsákat a meddő hajtások fejlesztésekor száraz időben néhányszor jól megöntözni, mert erős meddő hajtásokon a jövő tavasszal gazdag virágzat fejlődik.

A Lawrence-rózsákról.

G. E.-től.

Az eddig ismert rózsák közt legkisebbek a bengálrózsák csoportjához tartozó ugynevezett Lawrence-rózsák, melyek elnevezésüket egy angol hölgynek köszönik, ki a múlt század közepe táján hirneves virágkedvelő s rózsafestő volt. E nevet Curtis angol botanikus adta eme törperózsáknak, melyek napjainkban alig lesznek már némi figyelemre méltatva, elanynyira, hogy a legújabb torgalmi árjegyzékekben is csak még két ilyen törpécskét tudunk feltalálni. Valjon mi lehet az oka ezen csekélyrebecslésnek? Hát ma már csak mindenki a nagyok után törekedik, hogy a kicsinyeket háladatlanul elhanyagolja? — Hogy ezen csinos teremtmények oly piczikék maradtak, semmi esetre sem indok arra, hogy a nagyok mellett a föld színéről elpusztuljanak, anynyival is inkább, minthogy minden különös ápolás nélkül is egész nyáron át dúsan virágoznak, kitűnően áttelelnek ugyszólván téliruha nélkül is s hozzá még rendkívül könnyen szaporíthatók; elhanyagoltatásuk tehát mivel sincsen igazolva.

E rózsácskák kerti alakjainak története egészen a múlt század közepéig vezet bennünket, midőn egyik kerti válfajuk Curtis által *Rosa semperflorens minima*, és *Rose de Miss Lawrence* név alatt lett ismertetve. (Botan. Magaz. 1762.) Azóta a kertészetben e rózsákat Lawrence-rózsza név alatt ismerik. Hogy ez a Curtis-féle rózsza azonos-e a ma még művelésben levő *Lawrenceana rosea*-val, immár nem állapítható meg. Későbbben Angolhonban Collewille az egyszerűen nyíló törzsalak magvaiból egy

telten virágzó törpe alakot tenyésztett s ezt *Rosa indica* var. *pumila* néven a forgalomba is hozta. Századunk legelső éveiben Noisette ezt a rózsát be is hozta Franciaországba s bár róla az első tizedben még néhány francia eredetű törpe alak tenyésztetett, az európai kultúrából valószínűleg teljesen eltűnt. A kerteinkben még itt-ott található legkisebb rózsácska, a *Gloire de Lawrence* minden valószínűség szerint ez utóbbi rózsáról tenyésztetett.

A törperózsák szaporítása kizárólag dugványokról történik, minthogy azokat piczinségüknél fogva nem is lehetne vadoncokra nemesíteni. A júniusban metélt s szabályszerűleg elkészített ágacskaí kimosott folyamhokban igen könnyen gyökeret vernek a beárnyékolt üvegszekrényben, úgy, hogy július végével már kiültethetők s kedvező viszonyok közt már azon nyáron virítanak. Tanácsos az ily fiatal dugványtörzseket az első télen át edényekbe ültetve fagymentes helyen átteleltetni. A szabadföldben jól begyökeresedett törzsek télire csupán igen könnyű száraz takarót kívánnak s tavaszkor rövidre visszanyesve, egész nyáron át szakadatlanul s dúsan virágzanak.

Miután a nagyobbik alak, a *Lawrenceana rosea*, meglehetősen könnyen gyümölcsözik, bár gyümölcseit csak a második évben szokta megérlelni, minden bizonynyal érdekes tárgyát képezné az újdonság tenyésztésnek is. Szintén csodával határos, hogy ez irányban vele még senki sem foglalkozott.

Rózsászati jegyzetek.

A magonczalanyok tenyésztéséhez. — Ha szép erőteljes magastörzsű alanyokat igen rövid idő alatt akarunk nyerni, úgy a tavaszkor kiültetett magonczplántákból nyert csemetéket semmi esetre se ültessük át az első őszszel, hanem hagyjuk azokat még egy évre ágyásaikban. Kísérletképpen egy ágyást, melyben 15 cm. tő- és sortávolságban *candina*-magonczok foglaltak helyet, nem ültet-

tünk át, hanem a sorokat akként ritkítottuk meg, hogy váltakozva az egyes sorokból minden második tőt óvatosan eltávolítottunk. Ezen művelettel egy oly megritkított ágyást nyertünk, melyben 15 cm.-nyi sortávolság mellett az egyes tők 30 cm. távolban voltak egymástól. E ritkítás után a talajt óvatosan fellazítottuk s októberben folyékony trágyával bőségesen elláttuk. Az első fagyok beköszöntésekor a magonczokat 2—3 hajtásra, egyenkint 2—3 szemmel visszanyestük s az egész ágyást szális trágyával igen lazán betakartuk. Ezentúl mit sem gondoltunk többé e rózsákkal, hanem a következő tavaszkor a borítékot igen korán eltávolítottuk.

A bekövetkezett nyár ez ágyáson oly eredményt hozott létre, a minőre még csak távolról sem számítottunk, a mennyiben 100 magonczból 62 darab pompás, általában másfél méter magas erőteljes egyenes, minden tekintetben kifogástalan magastörzsű alanyt nyertünk, melyeket a múlt őszszel átültettünk s a lefolyt nyár alkalmával alvó szemre be is nemesítettünk. Az alanyul használandó legerősebb hajtás meghagyása mellett a többi fölösleges hajtásokat azonban semmi esetre sem szabad előbb lemetélni, míg a főhajtás a kellő fejlettséget el nem érte, mert különben ily korai metélés mellett a főhajtás éppen nem fejlődik jobban, hanem az egész tő beszünteti a további növekedést. Legjobb az ily tisztogatást szeptember közepén teljesíteni, hogy így a meghagyatott hajtásnak elég ideje maradjon október közepéig jól megfásulni. A főhajtás fejlődésének elősegítésére a többi hajtásoknak legfőllebb csak a csúcsait szabad lecsipni, bár ez is teljesen fölösleges s a tapasztalat szerint semmi haszonnal sem jár. Száraz időben alkalmazott bő öntözés e rózsák növekedését még akkor is rendkívül elősegíti, ha csupán egyszer alkalmaztatott.

Az így nyert alanyrózsáknak gyökérzete természetesen korántsem oly dús, mint a kétszer iskolázottaké, ha azonban az ily ágyásokat többször is öntöztük, úgy az alanyok közt igen dús, rostos gyökerűeket is fogunk találni, melyek edénybe ültetve téli

nemesítésre is jól beválnak. A silányabb gyökérzetnek megfelelőleg ezen alanyokat korán, lehetőleg október közepéig át kell ültetni, hogy a következő nyáron már beszemezhető legyenek alvó szemre. Egy évet tehát nyerünk az ily tenyésztésmód mellett s hogy egy egész átültetési munkát is megtakarítottunk, még inkább előnyösnek kínálkozik az eljárás elfogadása. Hasonló kísérlet alatt áll kertünkben jelenleg a Froebel-féle *Rosa laxa* is, mely sudár növése mellett még jobb eredményekkel kecsegtet.

A rózsamagvak csiraképessége. — A vadon növény és nemes kertirózsák magvai tudvalevőleg igen nehezen csiráznak ki. Már magában a magtokban is jókora százalékát találjuk a holt magvaknak, melyek különben külső csonthéjuk szerkezetén mi rendelleneset sem mutatnak, belülről azonban üresek. Az ilyen holt rózsamagvak a vízben nem süllyednek alá még akkor sem, ha azokat tenyerünk közt a vízben jól összedörzsöljük; az ily fennszó holt magvakat természetesen azonnal el kell dobni. Kivételt képeznek itt a *Rosa rugosa* magvai, melyeknél a csontburok laza, szivacsos, légtartalmu szerkezettel bír. E magvak a vízben nem ritkán egyáltalán nem süllyednek alá, noha teljes csiraképességgel bírnak.

Hogy a különben is nehezen csirázó egészséges rózsamagvakat könnyen csirázókká tegyük, azokat sósavban kell páczolni. Ha a magvak igen nagyok s fölötté kemények, mint azt pl. a remontáló hybridrózsáknál tapasztalhatjuk, úgy a páczoláshoz egészen tömény sósavat veszünk s a magvakat ebbe 2—3 percze helyezzük, mire a savat leöntve, azokat tiszta vízzel 4-szer 5-ször jól kiáztatjuk. E páczolási művelet után a magvakat száraz törülközőre terítjük, szárazra törülgetjük s azután tenyereink közt jól összedörögöljük, mely alkalommal a magvaknak a sav által elroncsolt külső mázos rétege ledörzsöledik. Gyengébb szerkezetű s vékonyabb héjú rózsamagvakat szintén szabad tömény sósavban páczolni, de legfőleg csak $\frac{1}{2}$ —1 perczen át, mire azokat éppen úgy kell kezelni,

mint a fönnt vázolt esetben. A páczolt rózsamagvakat legjobb azonnal elvetni, mi célra igen jónak bizonyultak kis faládák, melyek azután télen át fagymentes, de hideg helyen tartassanak.

Az így kezelt rózsamagvak meglehetősen jól csiráznak ki s a sósavval eszközölt páczolás még azzal a nem csekély előnnyel is jár, hogy a mag héjának külső föületén előforduló élősdi gombák, nevezetesen a rozsdának csirái a sav által teljesen elpusztíttatnak.

Az igen nagyon higitott, 1—2%-os sósavas vízben való huzamosabb áztatás teljesen elvetendő, minthogy az ilyen páczolás hatását nem vagyunk képesek kellően korlátozni. Éppen így áll a dolog a leforrázással is, mert itt meg esetleg oly magas hőfoku vizet alkalmazhatunk, mely a rózsamagvak csiraképességét megölheti. Legjobb tehát a magvakat igen rövid időn át, de igen tömény savban páczolni.

Ha a rózsamagvakat azonnal begyűjtésük után nedves homokba rétegezzük, úgy azoknak csiraképességét szintén fokozzuk, az elvetés művelete azonban ez által bonyolultabbá lesz s a magvakon esetleg jelen levő élősdi gombák csirái sem pusztíttatnak el. Az ilyen rétegezett magvakból nyert plántákból az élősdiék folytán rendkívül sok el is szokott pusztulni.

Vége ha a rózsamagvakat minden előzetes páczolás nélkül természetes állapotukban hozzuk a föld alá, úgy ezek az első tavaszon gyakran egyáltalán ki sem kelnek; máskor egy részük már az első tavaszon is előbuvik, tömegesen azonban rendszeren csak a második évben lehet rájuk számítani, minél fogva ily esetben egy évi idővesztéssel kell számot vetnünk, a mi annyival is inkább hátrányos, mivel ez esetben a magvaknak csak egy része kel ki, a többi azonban egyáltalán elmarad.

További tapasztalatok a *Rosa laxa*-ról. — Kísérleti kertünkben a *R. laxa* ültetvényei a nyár folyamában igen pompásan fejlődtek ki, elannyira, hogy a nyár végével akár 95%-nyit is benemesíthettünk volna a hatal-

masan kifejlődött gyökérnyakra, minthogy azonban ezek a magoncok magastörzsű alanyok tenyésztésére szánvák, csupán csekély részüket nemesítettük be. E szemzéseknél a nemes pajzsocskák *kívétel nélkül* pompásan odatapadtak, úgy hogy a 60 szemés közül egyetlen egy sem maradt el. A gyökérnyak héja e nemesítés alkalmával igen jól hámlott le s a nemes pajzs odatapadása oly gyorsan bekövetkezett, hogy a kötelékeket, nehogy azok a vastagodó tönköt bemetéljék, már 8 nap múlva meg kellett lazítanunk.

Ezen örvendetes tapasztalás utmutatóul szolgáljon rozsászainknak, hogy a jövőben nagyobb súlyt fektessenek ez alanyrózsára, mely különben is igen könnyen tenyészthető. Részünkről az öreg Rosa Canina már el is vesztette teljesen ebbeli jelentőségét.

A természetes termékenyítés elősegítése.

— A pézsmarózsának egy erőteljes példánya kísérleti kertünknek egy félreeső részében foglal helyet, jó távol a többi rózsák társaságától. E rózsató erőteljes fejlődése mellett évenként szép számú gyümölcsöt is szokott termelni. Minthogy a pézsmarózsa (*R. moschata*) tudvalevőleg apró, tömött ernyőbugában álló virággal bír, a mesterséges termékenyítés nála igen fáradságos időtrábló munkával jár s hozzá még a gyengéd vékony virágszárak miatt az egyes termékenyítések jelzése is csakhogy nem lehetetlen. Miután azonban e rózsáról igen szép ujdonságokat lehet tenyészteni, a himpor átvitelét a természetre, jobban mondva a rovarokra kell bízunk. Hogy tehát ezt a természetes megtermékenyítést elősegítsük, a hatalmas bokor erősebb ágaihoz széles nyakú üvegeket erősítettünk, melyekbe naponta friss vizet s ebbe a keresztezésre szánt fajokból friss rózsákat helyeztünk. A víz felfrissítése s az idegen rózsák kitevése mindig este történt, mivel a rovarok a rózsató keleti fekvése mellett már kora reggel élénken dolgoztak a virágokon. A természetes kereszteződésnek ilyenforma elősegítése igen jó eredménnyel is járt, mert a rovarok, de különösen a szőrös méhek az idegen himport oly nagy szorgalommal

hordták a kitett rózsákról a pézsmarózsa bibéire, hogy az idei származékok egy részén már fel lehetett ismerni a kitett rózsafajok jellegét. Ha az apafajul választott rózsafajok igen teltek voltak, úgy azoknak belső virágszirmait óvatosan kiteptük, hogy a rovarok így könnyebben juthassanak a szabaddá tett porodákhoz. Azt is figyelembe vettük, hogy a lemetsett idegen rózsák frissek és erőteljesek legyenek s miután a természetes termékenyítés ily elősegítése nálunk kitünően bevált, ajánljuk azt melegen az ujdonság-tenyésztők figyelmébe.

Botrányos ortografia. — A francia rózsá ujság, a »Journal des Roses« jelen évi 7-ik számában egy új rózsafajt ismertet, mely a Bougère thearózsának egy fehér sportja s mely a jelen őszön Giulio Perotti operaénekes triezti üzletéből fog a rózsapiaczra kerülni. Francia kollegánke rózsának a nevét, hihetőleg valamely rosz kézirat alapján, de minden esetre jóhiszeműleg, oly elferdített alakban közli, hogy azon minden magyar és nem magyar rózsakedvelő, kell hogy megbotránkozzék. A rózsá nevezett folyóiratban: *Souvenir de Franz Drake* néven szerepel, holott valódi francia neve: *Souvenir de Francois Deák*. (Deák Ferencz emléke.) Az elferdített nevet már több német szaklap átvette a francziából. Lapunk mult számában az ujdonságok közt már leirtuk ezt a rózsát. — Perotti sokkal okosabban tette volna, ha ezt a nagy nevet nem oly kis rózsának adja vala; talált volna az osztrák históriában is e rózsához méltó nevet.

A téli rózsaházakról.

Műmelléklettel.

A rózsairodalomban gyakran akadunk e műkifejezésekre: hajtatóház, melegház, mérsékelt ház és hidegház. A rózsakedvelők nagy közönsége, ezen kifejezések alatt a rózsának téli tenyésztésére vonatkozó berendezéseket érti ugyan, de a különféle nevek alatt egymástól mégis lényegesen eltérő építményeket gondol. Alapjában véve, de különösen építkezési tekintetben ezek a

fogalmak, tán a hidegház kivételével, csaknem teljesen egyértelműek. A hidegház tulajdonképpen csak egy téli raktár, melybe a kész edényrózsák átteleltetés céljából beraktároztatnak. A hidegházat kedvező viszonyok mellett nem szokás fűteni, vagy ha fűtik is, benne a hőmérséklet mindig a fagyponthoz körül, de nem azon alul tartatik. Hidegházul akármilyen, kedvező fekvéssel bíró szoba is használható, legjobbak azonban e célra a földbe beleépített úgynevezett üvegszekrények, vagy veremek. A hidegházban világosságnak s a nedvesség egy bizonyos, bár csekély fokának kell uralkodnia, de a napsugaraknak nem szabad a rózsákra közvetlenül hatni, mit az ablakok célszerű beárnyékolásával, az úgynevezett árnyékoló redőkkel szoktunk elérni.

A mérsékelt ház már a földbe épített veremszerű, üveggel befedett helyiség, mely csatorna-, gőz- vagy vízfűtésre van berendezve s a további hajtásra szánt rózsák előkészítő hajtására szolgál. A hőmérséklet ezen helyiségben 10—12° C. magaslaton tartatik. Ha ezen növényházban a fűtést úgy szabályozzuk, hogy a melegség állandóan 16—18° C-on van, akkor előttünk áll az úgynevezett melegház. A hőmérsékletnek még magasabb, 20° C. színvonala mellett a melegház hajtatóházzá (Treibhaus) válik.

Tegyük fel, hogy a téli hajtásra szánt edényrózsákat egy ily, fűtési rendszerrel és üvegfedéllel ellátott hajtató verembe helyeztük el ősszel. Ha most e vermet huzamosabb ideig nem fűtjük, azután a tél folyamán kellő időben és lassan kezdjük fűteni, a hőmérséklet emelkedését pedig a rózsák fejlődésével arányban fokozzuk addig, míg azok a 20° C. hőmérséklet mellett virágozni nem kezdenek, úgy ezen egyetlen helyiség szolgáltatja nekünk a hidegházat, a mérsékelt házat, a melegházat s a hajtatóházat. Néhány téli

rózsakertész csakugyan ezen úton is termeli a rózsákat, általában azonban e célra több helyiséget, különböző melegségi fokozattal szoktak használni, mi által a hőmérséklet az egyes helyiségekben könnyebben tartható a megkívánt magaslaton s maga a fűtés sem igényel oly nagy elővigyázatot, mint akkor, ha azt a rózsák fejlődésének megfelelőleg óvatosan fokozni kellene.

A hajtató helyiségekben a megfelelő melegségen kívül még minél több világosságnak is kell uralkodnia, miért is azok üveg-tetővel láttatnak el s így fölülről kapják a világosságot. Igen fontos a melegházak levegőjének nedvességi fokozata is, a mennyiben túlnedves helyiségekben a rózsák hosszú fűnemű hajtásokat hoznak, melyek nem képesek kellőleg megfásulni s későbbben elhalva, az egész rózsza elpusztulását okozhatják. A nedvesség szabályozására szolgálnak a szellőző nyílások, melyek kinyithatók és becsukhatók. A szellőzés által kétszeres célt érünk el: egyrészt szabályozzuk vele a levegő nedvességét, másrészt friss levegőt bocsátunk a helyiségekbe az elromlott helyett. A külső hideg levegőnek azonban nem szabad a rózsákat közvetlenül érnie, különben a lisztharmat azonnal fellép, de gyakran a levelek el is perzseltetnek általa. A nedvesség fokát gyakorlatilag igen nehéz meghatározni s bár ma már e tekintetben kitűnő nedvesség mérőket (hygroskop) lehet kapni, alig találkozunk e műszerrel egyes, fejlettebb rózsatenyészdégekben; úgy látszik, hogy a vele való bánásmód még nem igen ismeretes a téli rózsakertészek előtt.

Mai műmellékletünk, mely a Gebrüder Ketten luxemburgi cég üzletében f. évi február 17-én vétetett fel s kihajtatott rózsákkal van telve, élethiven ábrázol egy ily téli melegházat.

Birálatok.

Rosa laxa Retz.

Csoport: Canina Crépin.

Virágja középnagy, egyszerű ötszirmos, egészen fehér, a csipkerózsa alkatával, gyen-

gén de kellemesen illatozó; szirmai a kiszélesedett csúcsokon mélyen ki vannak öblözve. Porodái számosak, sugáralakulag rendezettek, hosszabbak a bibenyélnél, mely a szűk ke-

helycső nyílása fölött egy rövid kúpaalakú fejecske alakjában ül. A gyümölcskorong széles, szép sima, fényes, rövid kúpalakú. Kehelyszirmok szabályos alkotásuak, mint a caniná-nál; a három külső közül kettőnél mindkét oldalt hosszú, őzágancs alakjában elágazódott nyujtvány függelékek foglalnak helyet, egynél csak az egyik oldal bír ily függelékkel, míg a két belső épszélü; csúcsaik hosszúra nyúltak s kissé levélalakulag kiszélesedettek; belső fölületük fehéren nemeses, kívülről világos-zöld színűek, érdesek, helyenkint fehéren gyapjasak, fölületükön csupán néhány kisebb szőrmirigyekkel ellátottak. Magtok igen megnyúlt, fiatal korában világos-zöld, meztelen, kissé hamvas, érett állapotban szép pecsétviasz-piros, fölül jól befűződött. Virágszár olyan hosszú mint a magtok, egészen hengeres, meztelen, kissé hamvas s csak igen ritkán van néhány mirigyestercskével fölfegyverezve, alapján több nagyobb kisebb lándzsás murvával s mindig egy háromleveles lombocskával ellátva. Levélnyél megnyúlt, igen erős, egész fölületén rövid, sűrű, szürke hajzattal fedett, alul 2—4 kampósan görbült világos-zöld, hegyes tüskével fegyverzett, fölülről keskenyen, sekélyen barázdás, szőrmirigyek nélkül. Melléklevelek hártvásak, keskenyek és megnyúltak, a közepén kissé kiszélesedettek, igen keskeny, csaknem derékszögletben kiálló fülcsúcsokban végződnek, széleiken néhány elkorcsosult szőrmirigygyel pilláztak. A sűrű, szürkészöld lombzat homályos, fénytelen, a virágzó hajtásokon 5-leveles, a meddő vesszőkön 7-leveles; a hosszúság lándzsás levelek alulról rövid szürke hajzattal borítottak, fölülről kopaszok, széleiken igen mélyen egyszer fűrészeltek. Virágzata rendkívül gazdag, egy ernyőbugában 2—4 virággal. A bokor növése felmeredő egyenes, igen erős, csaknem erősebb a mi vadrózsánkénál, különösen meddő vesszői szép erős, egyenes, világos-zöld sima hajtásokat képeznek, melyek kissé hamvasak s egyes hosszú, de keskeny, kissé laposra nyomott, alig görbült ruganyos, csúcsaikon törekeny tüskékkel vannak fegyverezve.

Ez a felette fontos középázsiai vad rózsafaj nálunk ugylátszik még a legzordonabb vidékeken is télálló, ugynevezett futóhajtásokat soha nem bocsájt a gyökereiből, igen gyorsan fejlődik ki s magról tenyésztve tökéletesen megtartja eredeti jellegét. Miután ez a rózsza a nemes rózsát igen könnyen telveszi s azokat pompás koronákká képes fejleszteni, az eddigi tapasztalatok szerint rózszaalanyokhoz sokkal jobban beválik, mint az eddig használt, nálunk vadon tenyésző csipkerózsza.

Ujabb idöben e rózsának a névazonossága, vagyis valódisága sok oldalról megtámadtatott; nevezetesen Dr. Dieck Zöschchenben, Merseburg mellett, határozottan tagadja e rózsza valódiságát s faiskoláiból el is árusítja az állítólagos *Rosa laxát*, mely rózszaalanyoknak egyáltalán nem való. Christian úgy véli, hogy e fajban a csipkerózsának egy még eddig nem ismert válfaját birjuk s azt tanácsolja, hogy e válfajt terjesztője nevére kereszteljük, mely azután *Rosa canina* var. Froebeli lenne. Addig, míg ez utóbbi föltevés helyessége illetékes helyről be nem bizonyittatik, nincsen okunk e jeles rózsának más nevet adni, mint a melylyel azt Otto Froebel riesbach-zürichi kertész a kereskedésbe bocsájtotta.

Souvenir de Thérèse Levet.

Thea. — Levet, 1882.

Virágja bársonyos karminpiros, biborosan elfutódott, alapján a mélyben kissé világosabb, sárgásan szinezett szíromszegekkel; középnagy, ritkán nagy, lazán telt, széles csészealakú, egészen szabályosan alkotott, egyenes, merev, de többnyire oldalagos tartással, gyenge theaillattal. Porodái és bibéi csaknem mindenkor fejletlenek s a belső apróbb öszszegöngyölödött virágszirmok közé vannak rejtve. Kehelyszirmai jól ki vannak fejlődve, hosszú csúcsokban végződnek, belülről fehér nemezzel béleltek, kívülről fénytelenek, karminnal barnítottak s fölületük csak néhány apró szőrmirigygyel van ellátva; a külsők némelykor néhány változékony, sok-

szor hiányzó fognyujtványnyal felruházva. Maghon igen kiszélesedett és rövid, tölcser-alakú, fölül nincsen befűződve, fölületén hamvas, napoldalán gazdagon barnított, fenékén néhány apró sertével és szőrmirigygyel borított. Virágnyel igen megnyult, szilárd és merev, oldalagosan kissé összenyomott, nagy mértékben barnított, fényes, hosszában kissé ránczolt s egyes apró szőrmirigygyel, valamint elesenevészett sertécskékkal fedett, alijában 2—3 darab 3-leveles lombozattól környékezett. Levélnyel erőteljes, alulról néhány jól barnított, kampósan görbült tüskével fegyverzett, felülről alapján szélesen és sekélyen, a csúcsa felé keskenyebben és mélyebben barázdás, távolálló rövid, mirigyos sertécskékkal a barázda két oldalán. Melléklevelek meglehetősen keskenyek, hosszú keskeny fülsúcsokban végződnek, széleiken rövid mirigyszőröcskékkal igen sűrűen pillázottak. A fénylő sötétzöld sűrű lombozat rendszeren 5-leveles; a kissé kihengyesülő, hosszas-petéded levelek alsó lapjukon sokkal világosabbak, fénytele-

nek, széleiken igen gyengén egyszer fűrészeltek. A korona növése erőteljes, jól elágazódó, kissé tömöttebb, némileg barnított sima hajtásai távolálló karminbarna, csak kissé hátragörbült, egyenlő nagyságu tüskékkel vannak fegyverezve. Virágzata meglehetősen gazdag, többnyire magányosan álló, csak kivételesen kettesével, hármásával egy ernyőbugában, igen szorgalmasan s tökéletes virágokban megújuló.

A sötétpiros színű thearózsák közt ez a faj a legszebbnek van elismerve; rendszeren félmagas vagy magas törzsekre nemesíttessék, mivel dús, oldalagos elágazódása folytán bokoralaku tő nevelésére kevésbé alkalmas. Nyesése valamivel rövidebbre vétéssek, mint az a thearózsáknál történni szokott, télire pedig mérsékelt meleg, de igen száraz takarót igényel, mivel a nedvesség iránt némileg érzékenynek látszik. Az ismeretes szép thearózsának, az A d a m-nak egyik jól sikerült magonczivadéka. — Kizárólag kerti rózsá, minthogy hajtására virágainak elhalványulása miatt nem alkalmas.

Átalános kertészet.

A virágok használata Amerikában. — A washingtoni elnökség egyik diszebédje alkalmával, mely f. év január havában tartatott meg, az asztalon egy biborszínű ibolyából készült czimer foglalt helyet s ennek keretében az amerikai sas fehér ibolyából volt kirakva. Az asztal két végén violaszínű ibolyából készült czimerek voltak felállítva s ezek fehér ibolyák által több mezőre voltak felosztva. A teremben levő két márványkandalló szintén fehér és violaszínű ibolyából készült czimmerrel volt feldiszitve. Smilásból készült fonatok és szalagok foglalata egészítette ki e virágdiszitményeket.

Filadelfiában egy táncmulatság alkalmával a *Catherine Mermet* rózsát lehetett nagyobb mennyiségben látni, ugy egyesével, mint gyöngyvirágok között csokrokban, sőt nagyobb bokrétákban is, vagy csupán e rózsából, vagy pedig jáczintokkal együvé

kötve; látható volt ott még továbbá a *La France*, különösen gyöngyvirágokkal keverve, azután a *The Bride* más piros, vagy rózsaszínű rózsák társaságában. A rózsacsokrok-
nak öt darab pompás orchidea-csokor képezte vetélytársait, mig néhány esetben az orchideák a rózsák közé voltak helyezve. Ezek után látni lehetett még rózsacsokrokat tisztán a *La France*, *William Francis Bennett*, *Magna Charta*, *Ulrich Brunner fils* és *Souvenir of Wotton* rózsafajokból, végre bokrétákat gyöngyvirágokból, ibolyákból s egyet sárga tulipánokból összeállítva.

Csak igen kevés bokréta volt oly kicsiny, hogy csokorszamba ment, a legtöbbje 3—5 tuczat rózsából volt izlésesen szerkesztve. E bokréták arai az ottani pénz szerint 5 és 35 dollár közt váltakoztak, a közönséges ár azonban 10 dollár volt darabonként. (20 fít aranyban).

A porodák védelme a bábakalácsnál.
 — Igen figyelemre méltók a porodák védelmére szolgáló növény-tengéleti berendezések azon fészkes virágu növényeknél, melyek fejecskek középmezéjében csupán csőalakú virágokat tartalmaznak, míg a körület virágai ugynevezett nyelves virágokká vannak kifejlődve, vagy pedig a hol a csőalakú virágok egy kerek korong alakjában tömörülnek össze s egy merev, sugárlevelektől képezett koszorúval vannak körülövezve, mely sugárlevelek a virágszirmok látszatával bírnak. Az első csoport alakjának a kerti peremér, Calen-

gok, vagy pedig a sugáralakú borítószirmok, melyek a korong szélén foglalnak helyet s porodákat egyáltalában nem fejlesztenek, a középmező porodákat fejlesztő virágainak védőszerveivé alakulnak át. Jó időjárás alkalmával a virágkorong szélén álló virágnyelvek vagy sugaras borítószirmok nyitottan, vagyis a korong szélétől sugarasan szétállnak, míg esős időben, vagy pedig éjjel felmerednek, ráborulnak a csöves virágoktól képezett virágkorong középmezéjére s összszévéve azok fölött vagy egy üres kunyhóalakú kupolát képeznek, vagy pedig egymásra borulva

A bábakalács virágfejei.

Kerner: Pflanzenleben című művéből (Bibliogr. Institut, Leipzig, Wien.)

dula officinalis, az utóbbiának a bábakalács, *Carlina acaulis* tekinthető.

Ezen növényeknél éppen úgy, mint a nyelves viráguaknál, a porodák a csővirágból, illetőleg annak porodacsövéből, a hosszabban előretoluló bibenyél által feltolatnak s minden csővirág tetején, mint a bibenyél végén ülő csomócskák jelennek meg a felszínen. Ezen csővirágok azonban nem képesek saját porodáikat az időjárás viszontagságainak befolyása ellen a kellő védelemben részesíteni, miért is az ilyen virágfejek körében a munka megosztásának egy bizonyos nem jut érvényre, mely szerint a nyelvalakú virá-

szindelyszerű tetőzetté alakulnak, sőt némely esetben egy látszólag rendetlenül összzecsavarodott kontytyá formálódnak, de mindenkor úgy záródnak be, hogy a középmező csöves virágait, illetőleg azoknak porodáit az idő viszontagságai ellen tökéletesen megoltalmazzák. Így válnak a meddő virágok a termő virágoknak természetes védőbástyaivá.

Figyelemre méltó, hogy ezen összszoruló nyelvecskek és korongsugarak, a virágtányér átméretéhez egészen szabályos viszonyban állanak. Nagy korongú virágfejeknél, melyek számos csővirágot tartalmaznak, sokkal hosszabbak ezen nyelvek és sugar-

szirmok mint a kicsinyeknél, melyek csak kevés csővirágból alkotvák, sőt kezdetben, midőn a virágok a korong mezejének közepén még nincsenek felnyilva s csupán a korong széléhez közelebb álló virágok toltak előre porodáikat, e védő nyelvek és sugárszirmok is rövidek, minthogy ez esetben csupán legközelebbi szomszédjaikat kell védelemben részesíteniök; a mint azonban ezen belső virágok is nyilni kezdenek, a védő nyelvek és sugárszirmok is meghosszszabbodnak, hogy ezeket is képesek legyenek beborítani. Ez esetben tehát a tetőzet a beborítandó terület terjedelméhez képest növekedik.

A virágszirmok, virágnyelvek és sugárszirmoknak fennemlített helyzetváltozásai, melyek a zárómozgások kifejezésével foglaltatnak együvé, a legtöbb növénynél 30—50 perc alatt szoktak bekövetkezni; néhánynál kivételesen még rövidebb idő alatt játszódnak le. Havasi növényeknél gyakran előfordul, hogy a virágok egy óra lefolyása alatt gyakrabban kinyilnak és bezáródnak. Ezen növény-életteni jelenség alapján a nép némely vidéken a nagy, rövid, vastag és merev kocsányon a föld felszínén ülő bábakalács virágfejeit nedvességmutatónak és időjósónak használja s ha a korong csővirágait körülövező száraz sugárszirmok sugarasan szétállnak, száraz időre s derült menyboltozatra következtet, ellenben nedves és borult időjárást vár, ha azok egy üres kúppá öszszezáradva a korongot elfödik. Magára a növényre nézve ezen sugaras borító és takaróleveleknek következő jelentőségük van: Nappal és meleg száraz levegő befolyása mellett e sugarak kifelé fordulva, belső ezüstfehér fölületüket az égboltozat felé fordítják s oly élénk színezetet játszanak, hogy a tekintet rögtön feléjük fordul. Ezen levelek ily nyitott állapotukban igen alkalmasak arra, hogy a rovarokat magukhoz csalogassák, hogy azok ezen meghívás folytán a virágkorong jelentéktelen csőalakú egyes virágjaiból a mézet kiszűresöljék, egyuttal azonban az ezen virágokból a virágcső nyiladéka elé tolt himport felszedjék s termékenyítés előidézése más virágokra hordják át. És csakugyan

azt tapasztaljuk, hogy az imigyen felnyilt bábakalács virágjait számos rovarok, különösen szőrösméhek keresik fel, annak virágcsőveiből mézet szívnak s e munkájuk mellett még a himport is szerte hurczolják. Ha az így szétnyilt virágra most hirtelenül eső esnék, ugy a korong virágjai elkerülhetetlenül megáznának s a szabadon álló himpor elpusztítottának; minthogy azonban a sugárlevelek rendkívül érzékenyek a nedvesség iránt, a mint a levegő páratartalma növekedik s így csőre van kilátás, a sugárlevelek azonnal felemelkednek, befelé hajolnak s egy védelmet nyújtó sátorra alakulnak át, melynek külső sima fedeléről a vízecseppek leperdülnek vagy lefolynak, a nélkül, hogy a korong virágjaira jutva, ott a szabadon álló himport tönkre tehetnék. A bábakalács nálunk igen sok helyen, különösen legelők szélén található s magvai után a kertekben is tenyészthető.

(Kerner Pflanzenleben című művéből. Bibliogr. Institut, Leipzig, Wien.)

A rózsza az ókori klasszikusoknál.

— Hogy a rózsza a régieknél a kertekben különböző válfajokban tenyésztett, az ókori klasszikus írók által sokszorosán bebizonyítottatik. Különösen kedvelt volt a rózsza a régieknél kellemes illata folytán s a rózsza termelése akkor hihetőleg nagyobb arányokban történt, mint a legujabb időben. A mint Cicero felemlíti, Serres Szirakúzában a rózsavirítás időszaka alatt magát rózsákkal koszorúzott nyugágyon hordoztatta körül; e hordágyának vánkosai rózsalevelekkel voltak kitöltve s egy kis hálócska, mely szintén illatos rózsaszirmokkal volt töltve, ugy lett felakasztva, hogy éppen orra előtt lógott. Heliogabulus császár rózsaszirmokkal kitöltött vánkoson ülve szokott étkezni, rózsaszirmokkal kipárnázott ágyakban aludt s oszlopcsarnokainak alját sétái alkalmával rózsákkal borítottatta be. Aelius Verus konzul szintén rózsákkal kibélelt ágyak felett rendelkezett, ezenkívül asztalai s özszes pamlagai is rózsaszirmokkal voltak kitömve. Dyonisius szirakúzi tiránnus palotáinak padozatát rózsákkal s a kakukfű virágaival szóratta tele s azután beleheveredett

e virágözönbe. Cleopatra királynő, midőn Marcus Antonius római hadvezért megvendégelte, az éttermeket egy rőf magasságban rózsákkal borította be s a virágok fölületére finom hálózatot borított. A minő rózsapazarlást az akkori nagyhatalmak üztek, éppen olyan rózsafényüzszt követtek a többi előkelőségek és gazdagabb polgárok is. De a régi rómaiak a rózsát még téli időben sem akarták nélkülözni s így azokat kénytelenek voltak Egyiptomból hozatni. Náluk a rózsá örömet és vidámságot jelentett s szellemi ünneplések alkalmával a szó teljes értelmében elpocskoltatott, sőt méltatlan bánásmódban is részesült, bár máskülönbén meg is adatott neki a kellő tisztelet, midőn azt »a gyönyör fényének« vagy »a föld büszkeségének« nevezték el. Achilles Tatiusz így nyilatkozik a rózsáról: »Ha Zeus a virágoknak egy királynét akart volna adni, úgy arra bizonyosan a rózsát szemelte volna ki.« A régiek a rózsát még meg is énekelték, sőt mint tudjuk, Anacreon igen szép, zengzetes ódáiban emlékszik meg róla.

Remontáló fák. — A jelen ősz lefolyásában éppen nem tartozik a ritkaságok közé, hogy a fák másod ízben is kihajtanak, sőt virágzanak is. Így például a »Frankfurter Gärtner-Zeitung« azon tudósítást nyerte, hogy Sachsenhausenben, a Heisterstrassén szeptember elején egy virágoktól borított ringlószilvafa volt látható, Offenbachban pedig bizonyos Winter úr kertjében néhány nyári- és őszi barackfa szintén másodszer virágzott. Szeptember 10-én itt Szabolcsan a bányatelepen egy virágokkal jól megtelt akácza volt látható, Hirden pedig Komáromy plébános ur kertjében egy oly körtefa áll, mely csaknem minden évben kétszer szokott virágozni. Ezen jelenségek fölött a meleg évszak rendellenes lefolyása miatt nem is kell csodálkoznunk, mert a nedves tavaszra hirtelenül oly forró nyár következett, hogy a növényzet igen hamar befejezte ezidei működését; így pl. a pécsi sétány vadgesztenyefái augusztus végével már csaknem teljesen lehullasztották lombjaikat. A korán befejeződött növényélet

ily alkalmakkor néha újabb fejlődésre szolgál okul.

Ömleszthető faanyag. — E. Bizouard hirneves francia vegyésznek, hosszas és fáradalmas kísérletezések után, állítólag oly eljárást sikerült fölfedeznie, mely szerint a fát, bizonyos hőmérséklet befolyása mellett éppen úgy meg lehetne ömlesztetni, mint pl. az ólmot, ónt s több fémeket, melyek a tűz behatására folyékonyvá válnak. A kísérletek eredménye szerint ez az új produktum állítólag nem szenved semmiféle változást sem, ha arra forróság, hidegség vagy nedvesség befolyik, sőt a tűz közvetlen befolyásának is rendkívül nagy mértében ellentáll. Ezen kívül ez az anyag igen könnyen telveszi a festéket s a lúg és terpentinolaj behatására sem szenved változást. A találmánynak óriási fontosságot tulajdonítanak, mert az az ipar terén hihetőleg nagy fordulat előidézésére van hivatva. Párisban most különösen azon dolgoznak, hogy ez anyagból a nyomdák részére alkalmas betűket állítsanak elő. A kísérletek ez irányban szakadatlanul folynak s szép eredménnyel biztatnak. Igen figyelemre méltó még azon körülmény is, hogy ezen anyag előállításánál a különféle fanemek egyaránt használhatók, minthogy a vegytanilag megolvasztott faanyagnál a hozzá vett fák természetes tulajdonságai többé nem ismerhetők fel.

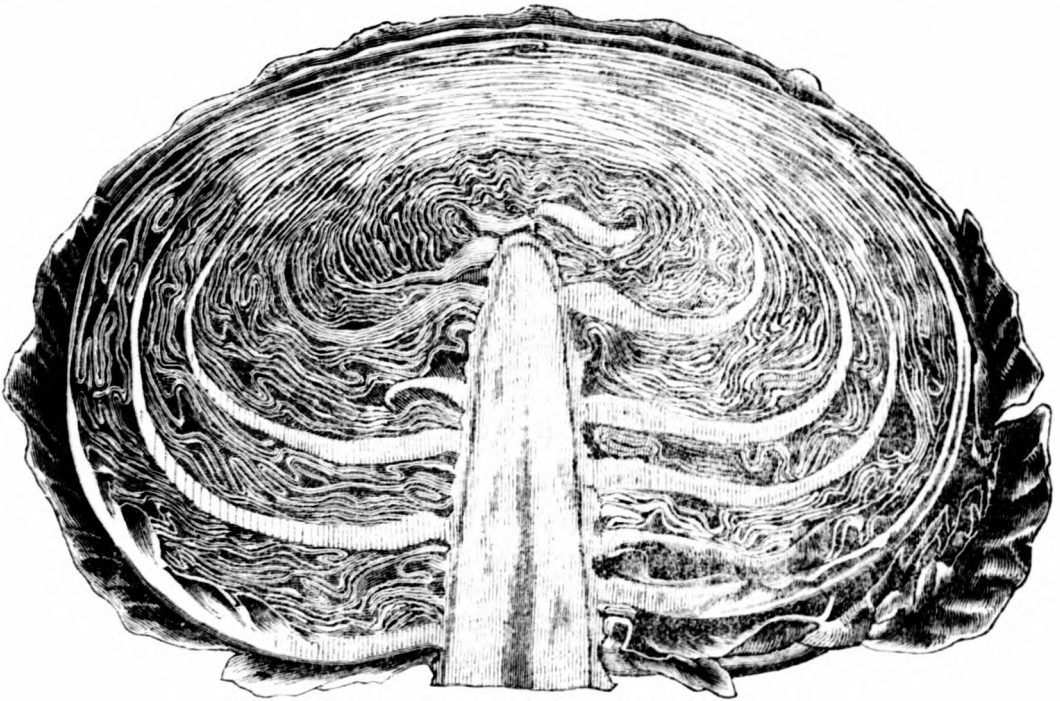
Werderi fehér ribiszke. — Ismeretlen eredetű régiebb ribiszkefaj, mely azelőtt különösen Werder vidékén lett nagyobb mennyiségben tenyésztve s igen kiváló tulajdonságokkal bír. Fehér bogyói átlátszók, nagyra fejlődnek s hatalmas fürtökben lógnak alá; izük rendkívül édes, már természetüknél fogva édesebb a vörös fajtáknál. A bokor igen erőteljes növekedésű s bár e faj könnyű homokos talajról származik, nehezebb agyagos földben is kitünően tenyészik s oly gazdagon terem, hogy a gyümölcsökkel dúsan megpakott bokor egyetlen tömegnek látszik. Gyümölcsei kitünő édes izüknél s csinos tetszetős külsejüknél fogva első rendű asztali csemegét képeznek.

Ez a kiváló ribiszkefaj azelőtt még »brandenburgi fehér« elnevezés alatt is előfordult a kereskedésben. Valószínűnek látszik, hogy ez a ribiszke a gyümölcsbor készítésére is igen alkalmas leend.

A japáni kúszóugorkáról. — J. C. Schmidt erfurti magkereskedése az idei tavaszon tenyésztési kísérlet végett a japáni kúszóugorkának magvából 7 szemet küldött szerkesztőségünknek. Miután e magvakat már jó későn kaptuk s így alkalmas helyet kertünkben számára már nem találtunk, úgy

gyümölcsözni kezdettek. Az igen gyorsan fejlődő szép, nagy, tetszetős ugorkák részint ecetbe tétettek, részint nyersen salátának lettek elkészítve. Ez az ugorka mind mennyi alakjában kitűnő eledelnek bizonyult; különös érdeme azonban, hogy nem tartalmaz magában oly sok és nagy magvat, mint a honi fajták és soha sem lesz keserű, mint azt ez idén honi fajtáinknál oly nagy mértékben tapasztalhattuk.

Nem tanácsos azonban ez ugorkát oly magvakról tenyésztetni, melyek nálunk termett

Mauthner-féle kései király-káposzta.

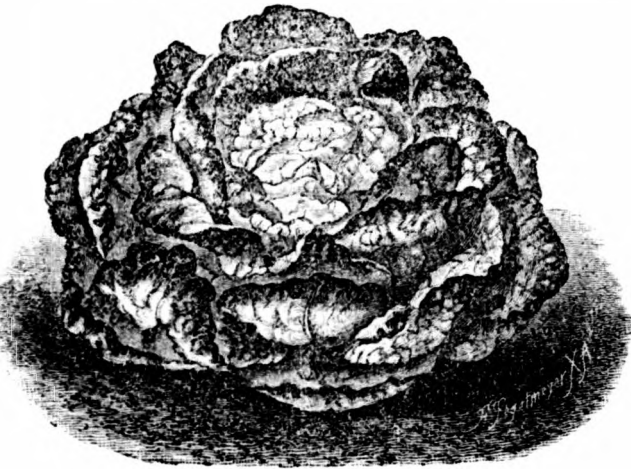
azokat mindjárt a szabadföldre, igen nehéz agyagos talajba voltunk kénytelenek elvetni. A rendkívül tartós tavaszi esőzések az a nélkül is nehéz talaj fölületét annyira összenomkodták, hogy a hét szem magból csupán kettő kelt ki. A többi öt szem a föld alatt szintén kikeit, de a talaj felső kemény rétegét áttörni képes nem lévén, az alatt elfulladt, a mit különben e tavaszon a többi honi ugorkáknál is tapasztaltunk. Ezen kedvezőtlen viszonyok daczára a két kikelt plántából rendkívül gyorsan fejlődtek ki az indák, melyek a melljük alkalmazott száraz ágakra és karókra felkapaszkodva, csakhamar virágozni s

ugorkákból vétetnek, mivel e finom faj a mi ugorkáink közt igen könnyen elfajzik, legjobb tehát magvait évekenkint hírnevesebb magtenyésztőktől újból meghozatni. Mas oldalról szintén nagy dicsérettel halmozzák el ezt az új japáni kúszóugorkát.

Mauthner-féle kései király-káposzta. — Csak igen kevés újdonság halmoztatott el hasonló dicsérettel, mint ez az új kései káposztafaj, melynek magvait kizárólag Mauthner Ödön budapesti magkereskedése hozza a forgalomba. Mellette ábránk e káposztát átmetszetében mutatja be az olvasónak. A királykáposzta kitűnően ellenáll az időjárás

viszontagságainak, igen kemény, tömör alkotású s ellapult, vagy némelykor boltozott fejei 8—10 kilo súly mellett 30—40 ctm. átmérővel is bírnak. A méreteket tekintetbe véve, ezt a káposztát még »óriási káposztának« is méltán lehetne nevezni. Finoman bordázott vékony levelei oly sűrűn feküsznek egymáson, hogy kivülről egyetlen ismert fajt sem lehet oly finoman gyalulni mint ezt. Torzsája aránylag igen kicsiny. Különösen ajánlatos a káposzta a téli besavanyításra.

Genezzano-saláta. — Róma környékéről származó új fejes-saláta. Kiváló válfaj, mely különösen kitűnő íze és tartóssága folytán érdemli meg a figyelmet. Igen nagy,

ellapított és szorosan zárult feje sokkal kevésbé megy magba mint a többi fajtnál. Napnak kitett részei sötétbarnán, vagy rézvörösen vannak színezve, míg belső, igen gyengéd levelei pompás aranyárga színt mutatnak. Fő előnye ez új salátának azonban abban áll, hogy úgy a nyári, mint a téli tenyésztésre egyaránt kitűnően beválik. Magvai Mauthner Ödön magkereskedésében kaphatók, Budapesten, Andrassy-út.

Viola Mumbiana. — Különösen szegélyekhez és foglatokhoz alkalmas új ibolyafaj sötét lillaszínnel. Magvai, melyeket mindig jó nedvesen kell tartani, néha nehezen csíráznak ki s így azokat nedves, kissé homokos földbe, már februárban kell elvetni. Mihelyest a plántácskák kellőleg megerősödtek, a szabad-

ba ültethetők ki, hol laza, kövér, televényes földet igényelnek. Ez ibolya tavasztól fogva őszig folytonosan virágzik s különösen finomabb szegélyzetekhez, valamint szőnyegterületek alakításához rendkívül sikeresen alkal-

mazható, sőt gyepek létesítésére is kitűnően beválik. Magvai Mauthner Ödön magkereskedésében kaphatók Budapesten.

Begonia robusta perfecta. — A nagyvirágú begóniakhoz tartozik s erőteljes zömök növéssé válófaj képez. Lombozata buja,

egészséges tejllettségű, igen gyönyörű sötétzöld színezetet mutat. Szép nagy, állandó virágai sötét cínóber-skarlát piros színben pompáznak.

A növényt magvakról szokták tenyészteni, melyeket februárban laza homokos földbe, csészékbe kell vetni; a megerősödött plántácskák továbbá kis virágedényekbe ültetendők, a melyekből május végével a szabad földbe is kiültethetők. Ez a szép begónia azonban edényekben is tenyészthető, mely tenyésztés mód mellett az edényföldet néha meg kell trágyázni. Az ily edénybegóniák árnyékos helyet kívánnak, hol azután egész nyáron át folytonosan és gazdagon szoktak virágozni. Magvait szintén Mauthner Ödön budapesti magkereskedése szállítja.

Jubiláris kertészeti kiállítás Lipcsében.

— A jövő év augusztus és szeptember hónapokban Lipcsében megtartandó kiállításra vonatkozó programok szétküldése már kezdetét vette. A lipcsei kertészeti egyesület, mely e kiállítást 50-éves fennállásának ünnepe alkalmából rendezi, óriási előkészületeket tesz a siker biztosítására. Tudakozódások O. Mossdorf urhoz, mint a kiállítási bizottság elnökéhez Leipzig-Lindenauba intézendők. A kiállításnak nemzetközi jellege leendő.

Halálozás. — Oroszy Miklós szenvedélyes rózsakedvelő f. hó 22-én elhunyt Nógrád-Verőczen.

Beküldött árjegyzékek.

G. Goeschke sen. in Cöthen, Anhalt. Fő-árjegyzék számóczákról 1893-ra. 55-ik szám.

E. H. Krelage & Sohn in Haarlem, Holland. 453. B. számú főárjegyzék virághagymákról és gumókról 1892-re.

Gebrüder Ketten, Rosisten, Luxemburg. Legujabb rózsákról.

Korselt & Comp. Kunst- und Handelsgärtner in Turnau, Böhmen. 41-ik számú árjegyzék valódi haarlemi virághagymákról és gumókról 1892-re.

Freiherrlich von Palm'sche Rosen-Special-Kulturen in Hohenkreuz bei Esslingen am Neckar. 13-ik számú rózsakatalógus 1892-93-ra.

Haage & Schmidt in Erfurt. Virághagymák és gumók jegyzéke az 1892-ik év őszére.

Excellens Graf von Thun'sche Gartenverwaltung in Tetschen an der Elbe. Árjegyzék rózsákról és virágokról; 65-ik számú katalógus, 49-ik évfolyam.

Mühle Vilmos Temesvártt. Őszi kínálatok 1892-re. Faj- és árjegyzék rózsagalyokról.

Erik Lindgreen Stockholm-Albano. Priskurant 1892-ik év őszére és 1893 tavaszára. Svéd nyelven.

Gebrüder Ketten, Rosisten zu Luxemburg. Rózsa-árjegyzék 1892—93-ra.

L. Späth, Baumschulen bei Rixdorf-Berlin. Hauptkatalog Nr. 89 für das Jahr 1892—93.

U j r ó z s a f a j o k.

La Calate. *Thea*, Pries. — Virágja fehér, rózsaszínnel árnyékolva, közepe fakósan rezessárga; nagy és telt, a bokor növése mérsékelt, gazdag virágzatu. (Luxemburg.)

Pilar Domedel. *Thea*, Pries. — Virágja igen telt, rózsaszínű, fehérrel márványozott, nyílaskor halavány rózsaszínű, közepén sárgával élénkített; középnagy, telt. A bokor erős fejlődésű s igen gazdagon virágzik. A Général Schablikine thearózsáról származik. (Luxemburg.)

Frances Bloxam. Bengál-hybr., G.

Paul & Son. — Ugy nyáron, mint ősszel igen készségesen virágzik, sűrű karcsú oszlopot képezvén. Virágja közepes nagyságú, különösen bimbóalakban igen szép; színe fényes takórózsaszín. (Nagy-Britannia.)

Nymphe Egeria. *Polyantha-hybr.* *Geschwind.* — Virágja friss élénk rózsaszínű, közepében gyakran biborosan elárasztva; közép nagyságú, telt, csészealakú. A bokor mérsékelt növésű, dús virágzattal. (Magyarország.)

Perle von Bischweiler. *Polyantha-*

hybr., J. B. Schmidt. — Középnagy, csészealaku, eleintén zöldes-sárgás, későbbben mindinkább elhalványul, finom theanemü illattal. Egyszer virágzó kúszórózsa, igen erős fejlődésű, lombozata világos-zöld, hosszú hajtásai csak néhány erős, kissé hajlott tüskékkel vannak fegyverezve. Polyantha × Rêve d'or. (Németország.)

Madame Betty Hendlé. Rem. hybr., Boutigny. — A bokor igen erős növési és gazdag virágzatu, világos-zöld hajtásai igen apró, egyenlőtlen, világossárga, hegyes tüskékkel igen sűrűn vannak fegyverezve. Virágja nagy, telt, igen jól alkotott, hosszú erős virágzáron, szép bársonyos vakító piros s máltai kereszt alakjában négy részre van osztva, sötéten árnyékol, igen jó illatot áraszt. Mad. Victor Verdier × Abel Carrière. (Franciaország.)

Monsieur Louis Ricard. Rem. hybr., Boutigny. — A gyakran magányosan álló virág igen nagy, egész 13 cm. átmérővel, telt, gömbös alkotású, hasonlít a pünkösdi-rózsához; (paeonia) kitűnő tartású, igen bőségesen bársonyos, élénk cinóberpirossal elárasztott, a mélyben néha fehéresen csikolt, igen jó illatú. A bokor erőteljes növekedésű, a többé kevésbé sötétzöld hajtások igen éles és hegyes hátragörbült tüskékkel fegyverezettek. Igen gazdagon és szakadatlanul virágzik.

Simon St. Jean × Abel Carrière. (Franciaország.)

Oakmont. Rem. hybr., Dingee & Conard. — Fényes sötét rózsaszínű, nagy, telt, olyan alaku mint a Paul Neyron, de sokkal gazdagabban virágzik s rendkívül illatos. Lombozata pompás; kitűnően és tökéletesen remontál, sőt a korai téli hajtásra is jól beválik. (Amerika.)

Violet Queen. Rem. hybr., G. Paul & Son. — Szép, tökéletes virágjai nagyok, csészealakuak, közepükön kissé bemélyedtek. A virág színe karmazsinpiros, sajátságos violaszínű ragyogással. (Nagy-Británia.)

Alice Bridgeworth. Rubiginosa-hybr., Bensance. — Virágja nagy, fehér, zártan harangalaku, rendkívül szembeöltő. A közönséges sövényrózsától származik. (Nagy-Británia.)

Janet's Bride. Rubiginosa-hybr., G. Paul & Son. — Félig telt pompás virágjai ragyogó cinóberpiros színűek, széles világosabb csikolattal. Ez a rózsza is hihetőleg a sövényrózsától származik. (Nagy-Británia.)

Lucy Bertam. Rubiginosa-hybr., Bensance. — Az élénk tűzpirosan színezett virágok igen nagy virágtütrökben jelennek meg. A bokor növése és egyéb sajátságai hasonlóak a sövényrózsához, melytől e rózsza származik. (Nagy-Británia.)

Irodalmi szemle.

Die Hybridation und Sämlingszucht der Rosen; ihre Botanik, Klassifikation und Kultur nach den Anforderungen der Neuzeit. — Gyakorlati útmutatás a rózsák válfajainak és korcsalakjainak magról való tenyésztésére, úgy a szabadföldben, mint a melegházban és üvegágyakban. Irta G e s c h w i n d R u d o l f erdőmester Korponán. 5 színezett táblával; kiadja Hugo Voigt Lipcsében. — Egy a szakirodalomban egyedül álló, a kölni nemzetközi kertészeti kiállításon az irodalmi csoportban első díjat nyert pályamunka, mely a rózsák tenyésztésével foglalkozó köröknek a legmelegebben ajánlható. Az előttünk fekvő, immár második javított és bővített kiadás, mely az illetékes körökben méltó feltűnést keltett, hírreves szerzője által szigorúan tudományos alapokon dolgoztatott ki. Ez

a munka kétség kívül a legjobb, legterjedelmesebb és a gyakorlatban leghasznavehetőbb e nemben s a rózsatenyésztők könyvtárából nem volna szabad hiányoznia. Ára 3 frt 25 kr. o.-m.-értékben. Megszerezhető lapunk kiadóhivatala által 3 frt 40 kr-ért postán, bérmentes kereszt-kötésben az őszszeg beküldése mellett, vagy utánvétellel.

Illustriertes Gehölzbuch. Leírása a Németországban télállóknak bizonyult, vagy könnyen áttelelhető fáknak és cserjéknek; utasítás azok tenyésztésére és értékesítésére. Második, teljesen újra átdolgozott kiadás 500 szövegábrával és 16 táblával. Irta J. Hartwig. — Ez a második kiadás, mely minden ízében újra átdolgoztatott, még az első kiadás óta behozott újdonságokkal is ki van egészítve. Ezen kívül a könyvhöz 16, legszebb németor-

szági fát ábrázoló tábla van velinpapíron mellékelve s ez ábrák művészi kezektől, a természet után vannak felvéve. A gyönyörű munka 11 füzetben fog időszakonként megjelenni; egy füzet ára 1 márka = 60 kr. Megrendelhető minden könyvkereskedés útján.

Flora von Niederösterreich. Az alsó-austriai tartományban s annak környékén előforduló vadon növény, vagy elvadult magvas növények meghatározására szolgáló növénytan munkája, botanikusok, növénykedvelők és kezdők számára. Irta Dr. Günther Beck von Mannagetta. Kiadja a Gerold-féle vállalat Bécsben; ára 5 frt.

Die Obst- und Gemüseverwertung für Haushaltungs- und Handelszwecke. Utmutatás gyümölcssejteknek hasznos hajtó felhasználására, u. m. gyümölcsborok, szörpök, likőrök, befőttek, kocsonyák és gyümölcs-sajtok készítésére, azok aszalására s a főzelékfélék eltartására. A munka még rövid utasítással is szolgál a megfelelő gyümölcsfák

és bogyótermő cserjék tenyésztésére s felsorolja a hasznosul termeszthető fajokat. Irta H. Zimm. Ára diszes félvászon kötésben 2 frt 16 kr. A munka 45 szövegábrát tartalmaz.

Die Obstweinbereitung, mit besonderer Berücksichtigung der Beerenobstweine. Utmutatás a bogyógyümölcsökből készült borok és pezsgőfélék előállítására a kertek és erdőségek termékeiből. 15 a szöveg közé nyomott ábrával. Könnyen megérthető népies modorban írta Dr. Max Barth. Ára 1 márka = 60 kr.

Die Obstpastetenbereitung für Haushaltungszwecke. Irta C. H. Beck. Ezen füzetkésben az ugynevezett gyümölcs-sajt készítmódja röviden, de velősen tárgyalatik, úgy, hogy e művecke a gyümölcstermelők körében mihamar nagy elterjedésnek fog örvendeni. 6 fametszeti ábrával a szöveg közt, ára keményen füzve 24 kr.

